

GLOBSEC TRENDS 2023

RAPORT DE ȚARĂ
ROMÂNIA

AUTOR

Patrik Szicherle, Research Fellow

Cuprins

Rezumat executiv.....	1
Recomandări.....	2
Ancorat în Occident, dar.....	3
În pofida sprijinirii UE, narațiunile anti-europene rezonează.....	4
NATO: Întrebări despre angajament?.....	7
Mai puțină afinitate față de Statele Unite.....	9
Rusia este văzută ca o amenințare.....	12
Scădere pentru Zelenski, ratinguri mai bune pentru Biden.....	13
O oarecare ezitare cu privire la război.....	15
Consens asupra democrației.....	17
Fără drepturi pentru cei cu care nu suntem de acord?....	18
Îngrijorări majore în legătură cu asistența.....	19
Consecințele credinței în dezinformarea legată de sănătate.....	20
Obiceiuri de consum media.....	21
Concluzii.....	25
Credite.....	26

REZUMAT EXECUTIV

În martie 2023, GLOBSEC a realizat un sondaj la care au participat 1.000 de respondenți din opt țări din Europa Centrală și de Est pentru a analiza atitudinile societății cu privire la UE, NATO, războiul din Ucraina și sănătate, printre alte subiecte. Pe baza rezultatelor din România, se pot trage următoarele concluzii:

- **Tinerii din România sunt foarte vulnerabili la narațiunile pro-Kremlin pe anumite teme.** Cea mai tânără cohortă de vârstă a românilor (18-34 de ani) s-a dovedit a fi mai sensibilă la narațiunile pro-rusești privind NATO sau războiul din Ucraina decât grupul de vârstă mai înaintată (55+). Acest lucru reprezintă o potențială provocare pentru România pe termen lung. Cu toate acestea, există anumite excepții, de exemplu în ceea ce privește valorile democratice și drepturile persoanelor LGBTI+, unde persoanele mai tinere sunt mai rezistente la narațiunile răspândite adesea de Kremlin pentru a submina democrațiile liberale.
- **Pierderea încrederii în SUA.** După o creștere substanțială a numărului de români care consideră SUA ca fiind unul dintre primii doi parteneri strategici ai țării, sprijinul a scăzut în ultimul an. Alegătorii care și-au pierdut încrederea în SUA nu au optat în schimb pentru Rusia sau China. Mai degrabă, au devenit indeciși și au putut fi mai ușor de manipulat prin intermediul unor narațiuni înșelătoare.
- **Confuzie cu privire la război. Unele segmente ale societății românești sunt confuze în legătură cu războiul din Ucraina.** De exemplu, în timp ce 78% dintre respondenții români consideră că livrările de arme către Ucraina ajută țara să se apere, 59% au fost de acord că acestea provoacă Rusia și aduc România mai aproape de război, ceea ce indică faptul că o mare parte dintre respondenți sunt de acord cu ambele afirmații. Bătălia narațiunilor despre război nu s-a încheiat cu siguranță în România, iar actorii cu intenții maligne vor încerca să exploateze această confuzie.
- **Narațiunile anti-UE rezonează.** Dintre țările intervievate, românii sunt cel mai probabil de acord cu faptul că UE le dictează ce trebuie să facă România, fără a avea puterea de a influența aceste decizii. Această convingere este răspândită în întreaga societate, dar nu a determinat o răzgândire în privința apartenenței la UE.
- **Lipsa de respect pentru drepturile LGBTI+.** România este una dintre țările cel mai puțin primitoare față de minoritățile sexuale din Europa Centrală și de Est. Respondenții din grupa de vârstă mijlocie (35-54 de ani) și din grupa de vârstă mai înaintată (55+) au fost deosebit de reticenți în ceea ce privește acceptarea drepturilor persoanelor LGBTI+.
- **Dezinformarea în domeniul sănătății este foarte puternică.** Respondenții români cred cu tărie în narațiunile înșelătoare privind sistemul medical. Atitudinile față de această problemă ar putea fi puse pe seama prăbușirii semnificative a încrederii în UE și a încrederii în autorități în anii pandemiei.

RECOMANDĂRI

- 1. Ajungeți la tinerii români:** Formatorii de opinie și experții de încredere din România trebuie să se concentreze mai mult pe comunicarea cu tinerii, pentru a se asigura că societatea românească rămâne rezistentă pe termen lung la încercările de influență malignă din străinătate. Datele arată că, până în prezent, România nu a reușit să implice pe deplin tinerii în îmbrățișarea orientării occidentale a țării în ceea ce privește instituțiile. Este esențial ca aceste eforturi să fie conduse de ONG-uri și experți independenți, nu de elita politică, care adesea nu are încrederea tinerilor.
- 2. Comunicați cu privire la beneficiile Occidentului:** Este foarte recomandat să se comunice în mod regulat beneficiile pe care le aduce României apartenența la Occident. Înțelegerea faptului că României îi este mai bine în cadrul UE/NATO nu trebuie să fie luată de la sine înțeleasă. Lansarea unei campanii educaționale de lungă durată care să prezinte elementele de bază ale modului în care funcționează Uniunea Europeană și NATO și cum poate România să influențeze rezultatele politicilor ar fi deosebit de benefică. Educația în acest sens ar trebui să fie integrată în programele școlare de la o vârstă fragedă.
- 3. Aprobarea aderării României la Schengen:** Este esențial ca aderarea României la Schengen să fie aprobată. Vestea că României i se refuză această oportunitate este considerată nedreaptă, împingându-i pe români să se simtă cetățeni de rangul doi în UE. Atât Comisia, cât și Parlamentul European recomandă aderarea țării, astfel încât membrii Schengen care se opun acestei aderări ar trebui să ia în considerare efectele negative pe care decizia lor le are asupra societăților.
- 4. Problema LGBTI+ trebuie să fie abordată:** Având în vedere că populația României nu este primitoare față de minoritățile sexuale, acest subiect va trebui abordat cu mare atenție înainte ca forțele populiste să domine agenda politică în ceea ce privește acest subiect. Elitele pro-occidentale trebuie să evite să fie etichetate ca încercând să "forțeze" politici asupra societății românești.
- 5. Găsiți voci de încredere ale științei:** Datele privind credința în dezinformarea legată de sănătate sugerează că România nu are voci de încredere adecvate în aceste chestiuni. O campanie de formare a opiniilor privind domeniul medical este crucială pentru a se asigura că eventualele campanii viitoare de inoculare nu întâmpină rezistență pe termen lung din partea populației. Această campanie ar trebui să se bazeze pe reprezentanți ai științei care să explice în termeni simpli datele cheie legate de sănătate.

Ancorat în Occident, dar...

Sondajul GLOBSEC Trends¹ a arătat că regiunea Europei Centrale și de Est (Bulgaria, Cehia, Ungaria, Letonia, Lituania, Polonia, România, Slovacia) rămâne ferm atașată de locul lor în organizațiile occidentale (UE și NATO). De asemenea, regiunea sprijină ferm Ucraina în lupta sa împotriva invaziei rusești. Cu toate acestea, există, de asemenea, motive de îngrijorare: unele narațiuni de dezinformare sunt împărtășite pe scară largă de populațiile anumitor țări, inclusiv cele legate de sancțiunile împotriva Rusiei sau de livrările de arme către Ucraina. Două cazuri-cheie care ies din eșantionul de 8 țări sunt Slovacia și Bulgaria, unde majoritatea absolută nu consideră Rusia drept principalul vinovat pentru războiul din Ucraina și unde menținerea sancțiunilor împotriva Rusiei este puternic contestată de societate.

Tabloul general din România pare destul de pozitiv: rezultatele sugerează că românii doresc ca țara lor să fie ferm ancorată în Occident. Românii sunt cei mai predispuși să își exprime dorința ca țara lor să rămână membră a UE, iar susținerea pentru aderarea la NATO este a doua cea mai mare dintre cele 8 țări intervievate.

În ceea ce privește opțiunile respondenților români în ceea ce privește relațiile bilaterale, aceștia au fost mult mai puțin predispuși să selecteze țările occidentale, cum ar fi SUA sau Marea Britanie, ca primii doi parteneri strategici ai României, comparativ cu 2022. Preferința pentru SUA a scăzut de la 75% la 53%, iar pentru Marea Britanie, de la 23% la 16%. Sprijinul pentru Germania a scăzut semnificativ după 2021, de la 42% la 19% în 2022, revenind la 25% abia în 2023. Acest lucru nu înseamnă neapărat că românii optează din ce în ce mai mult pentru parteneriate cu regimurile autoritare din est; mai degrabă, există un grup relativ mare, de 22%, care nu a putut răspunde la întrebarea privind partenerii strategici ai țării. Acești respondenți ar putea fi influențați în ambele sensuri în viitor.

În alte cazuri, atitudinile publice românești nu sunt la fel de critice față de Kremlin ca cele ale unor țări similare, cum ar fi Polonia, Lituania, Letonia sau Cehia. De exemplu, în timp ce 85% dintre polonezi spun că Rusia este principalul responsabil pentru război, doar 65% dintre români sunt de acord. Credința respondenților români într-o varietate de narațiuni pro-Kremlin este puternică, în comparație cu cea a colegilor menționați mai sus; de exemplu, 59% au afirmat că, prin furnizarea de echipamente militare Ucrainei, țara lor provoacă Rusia și se apropie de război. Aceste proporții sunt ridicate, chiar dacă contrapartidele factice ale acestor afirmații - și anume că sancțiunile funcționează și ar trebui să rămână în vigoare până la retragerea Rusiei și că furnizarea de echipament militar Ucrainei ajută Ucraina să se apere - sunt susținute de segmente și mai mari ale societății românești (67 și, respectiv, 78%).

În cele din urmă, în timp ce respondenții au demonstrat un sprijin ferm pentru poziția țării în sistemul instituțional occidental, aceștia au fost ceva mai puțin clari în susținerea valorilor democratice liberale. Respondenții români au fost cei mai predispuși din regiunea ECE să fie de acord cu faptul că LGBTI+ este o ideologie imorală și decadentă, doar 37% dintre ei fiind de acord că drepturile persoanelor LGBTI+ (cum ar fi dreptul la căsătorie) ar trebui garantate. În următorul raport, vom identifica principalele vulnerabilități ale societății românești, în special cele care ar putea, pe termen lung, să amenințe poziția țării în Occident.

[1] <https://www.globsec.org/what-we-do/publications/globsec-trends-2023-united-we-still-stand>

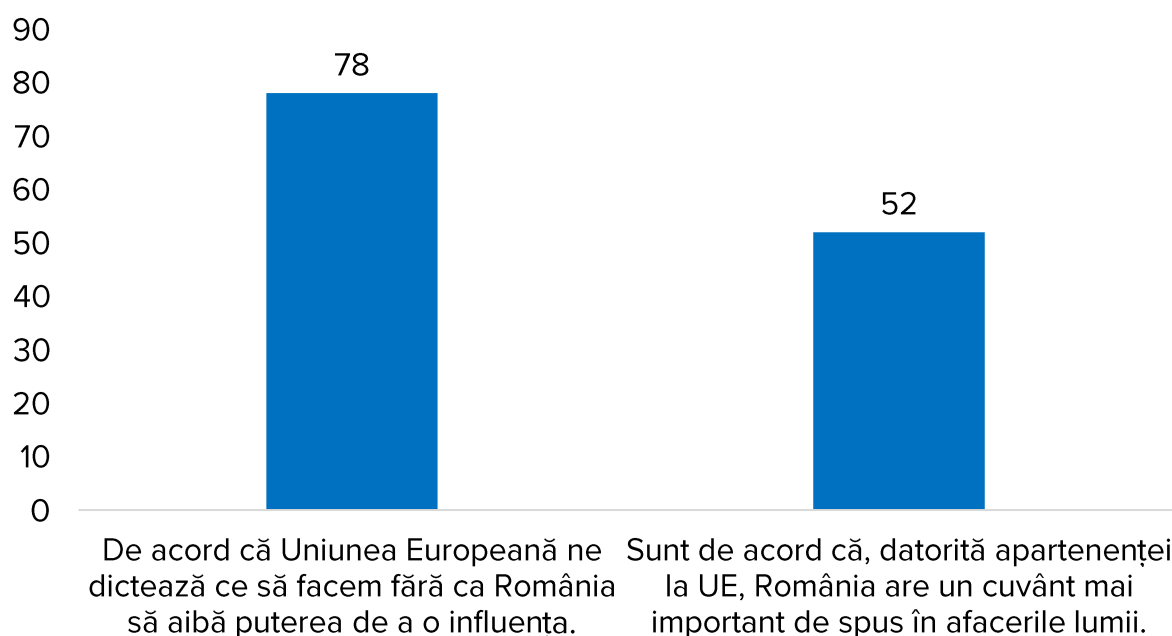

În pofida sprijinului UE, narațiunile anti-europene rezonează

În timp ce respondenții români au fost foarte predispuși să își exprime dorința de a rămâne parte a Uniunii Europene, narațiunile de dezinformare anti-UE au influențat, de asemenea, populația. Dintre cele 8 țări intervievate, românii au fost cei mai predispuși (78%) să fie de acord cu faptul că "UE le dictează ce trebuie să facă fără ca România să aibă puterea de a o influența".

Această convingere este răspândită în întreaga societate românească, doar câteva pătri sociale fiind mai puțin vulnerabile la această narațiune, cum ar fi românii cu studii universitare. În plus, românii au fost pe locul al doilea în topul celor mai puțin susceptibili de a fi de acord cu faptul că "datorită apartenenței la UE, România are un cuvânt mai important de spus în afacerile lumii". În acest caz, niciun grup social specific nu iese în evidență ca fiind mai puțin susceptibil.

Cei care sunt de acord cu principalele narațiuni legate de UE în România, în %

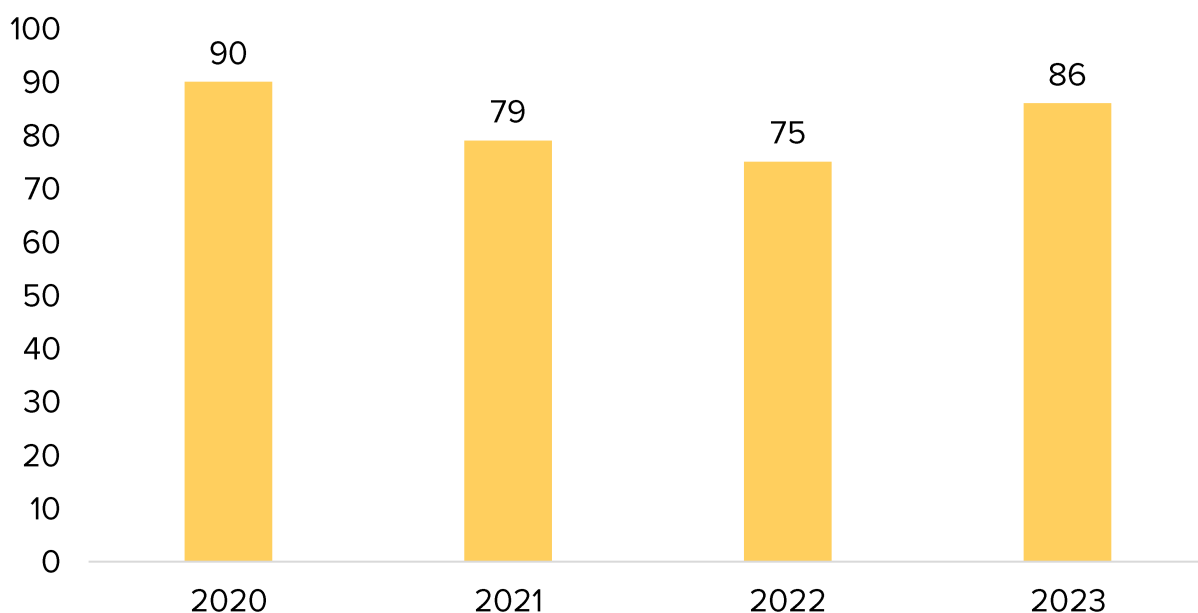

În pofida sprijinirii UE, narațiunile anti-europene rezonează

Aceste rezultate indică faptul că elitele politice și economice din România nu au reușit să explice clar publicului cum funcționează UE și în ce fel aceasta aduce beneficii vieții lor. Deși nu a dus încă la o deteriorare a sprijinului pentru apartenența la UE, această vulnerabilitate poate fi exploatată de actori ostili. În plus, este foarte probabil ca acest rezultat să fie consecința excluderii României din zona Schengen, în principal din cauza unui veto din partea Austriei² și în ciuda apelului clar al Comisiei Europene³ și al Parlamentului European⁴ de a cere României (și Bulgariei) să adere la acest spațiu până la sfârșitul anului 2023.

Există un precedent în ceea ce privește volatilitatea sprijinului românesc pentru apartenența la UE. Conform rezultatelor GLOBSEC Trends din ultimii ani, sprijinul românilor pentru apartenența la UE a scăzut de la 90% în 2020 la 75% în 2022, ceea ce sugerează că, în anii pandemiei, o parte substanțială a populației românești s-a îndepărtat de Uniune. Cu toate acestea, sprijinul acestora a fost restabilit odată cu sfârșitul pandemiei de amploare COVID-19 și cu începutul invaziei pe scară largă a Rusiei în Ucraina.

Cei care au susținut apartenența României la UE între 2020 și 2023, în %

[2] <https://www.rferl.org/a/austria-romania-opposition-schengen/32561532.html>

[3] https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_6945

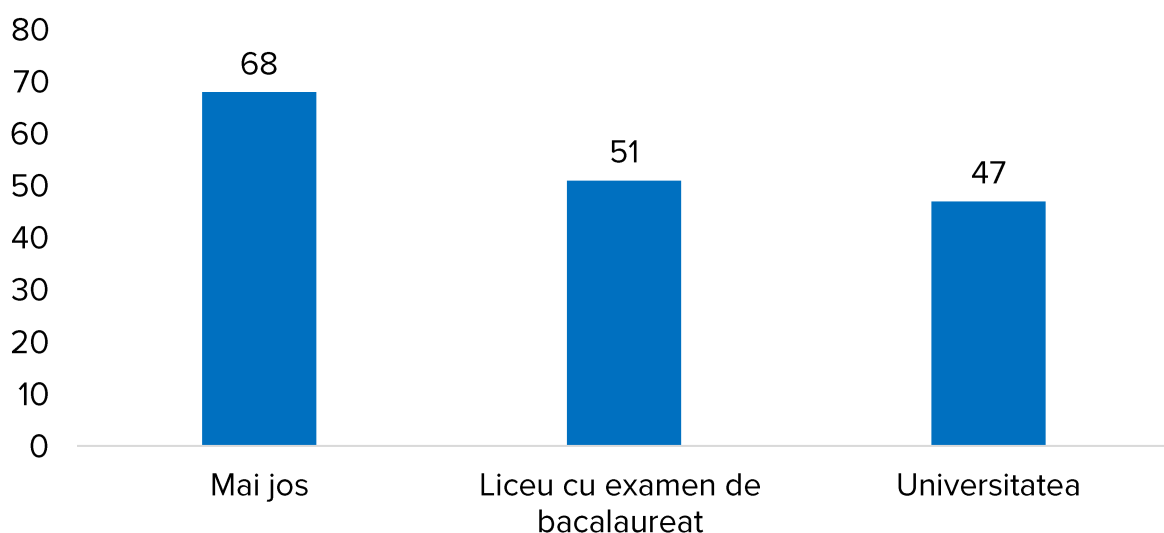
[4] <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20230707IPRO2431/bulgaria-and-romania-should-be-in-schengen-by-end-of-2023-says-parliament>

În pofida sprijinului UE, narațiunile anti-europene rezonează

Un alt subiect în care societatea românească s-a dovedit a fi vulnerabilă este euro: 55% au fost de acord că introducerea monedei ar încălca suveranitatea țării și ar sărăci economia, în timp ce doar 37% nu au fost de acord. Nivelul de educație al respondenților a influențat substanțial alegerile.

Cei care sunt de acord că "Introducerea monedei euro va încălca suveranitatea țării noastre și ne va sărăci economia" prin educație, în %

NATO: Întrebări despre angajament?

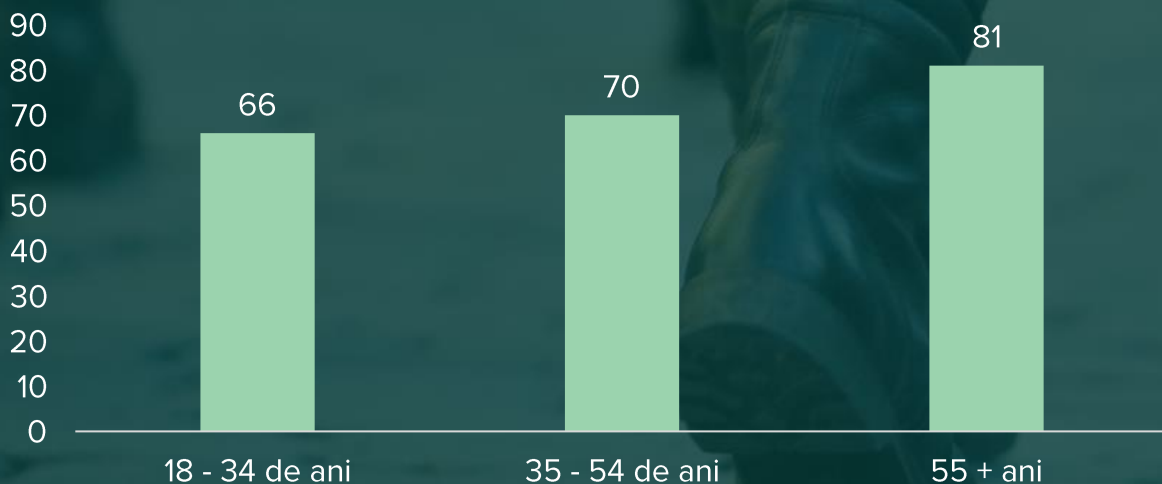
Respondenții români au fost pe locul al doilea în topul celor care și-au exprimat dorința ca țara lor să rămână membră a NATO, iar apartenența se bucură de sprijin în întreaga societate.

Important este faptul că proporția românilor care consideră că "apartenența țării lor la NATO face mai puțin probabil ca o națiune străină să îi atace" a crescut cu 11 puncte procentuale în 2022, ajungând la 73%. Cu toate acestea, această cifră se situează încă sub media de 77% din cele 8 țări analizate.

În această privință, respondenții români diferă semnificativ în funcție de grupele de vârstă. Rezultatele eșantionului relevă faptul că cei mai tineri cetățeni sunt cei mai puțin predispuși să afirme că apartenența la NATO aduce beneficii de securitate, deși atitudinile românilor de vârstă mijlocie (între 35 și 54 de ani) se aliniază îndeaproape cu acestea. Cei mai în vârstă români sunt cei mai predispuși să fie de acord cu afirmația referitoare la garanțiile de securitate ale NATO. Rezultatul este, probabil, o consecință a mai multor factori.

În primul rând, românii mai în vârstă au o experiență directă de viață sub un sistem politic nedemocratic susținut de Moscova și în afara organizațiilor occidentale. Această experiență i-ar putea influența spre o mai bună recunoaștere a importanței garanțiilor de securitate. În al doilea rând, chiar și dincolo de epoca comunistă, relația istorică dintre România și Rusia a fost, în cel mai bun caz, aspră.⁵ În al treilea rând, această aversiune istorică nu este moderată de presupusele legături culturale și istorice comune, cum ar fi moștenirea slavă comună, care este adesea folosită pentru a răspândi simpatiile pro-Kremlin în alte țări din regiune.

Sunteți de acord că "Apartenența țării mele la NATO face mai puțin probabil ca o națiune străină să ne atace"

[5] https://www.vulnerabilityindex.org/src/files/Globsec_VI_Romania-Report_online.pdf

NATO: Întrebări despre angajament?

Împărțirea pe grupe de vârstă seamănă cu afirmația anterioară: cei mai tineri cetățeni români sunt cei mai puțin de acord cu apărarea vecinilor din NATO, în timp ce cei mai în vârstă sunt cei mai ferm angajați în acest sens. Răspunsul ar putea sugera că românii mai tineri, care ar fi probabil înrolați pentru a proteja acești vecini, sunt mai reticenți în a fi de acord decât colegii lor mai în vârstă, care ar fi puțin probabil să fie desfășurați fizic pe front. În mod natural, este mai ușor să fie de acord să meargă la război pentru cei care nu ar lupta fizic.

Cei care sunt de acord că "România ar trebui să ajute la apărarea vecinilor noștri din NATO, de exemplu Polonia, statele baltice, în cazul unui atac", pe grupe de vârstă

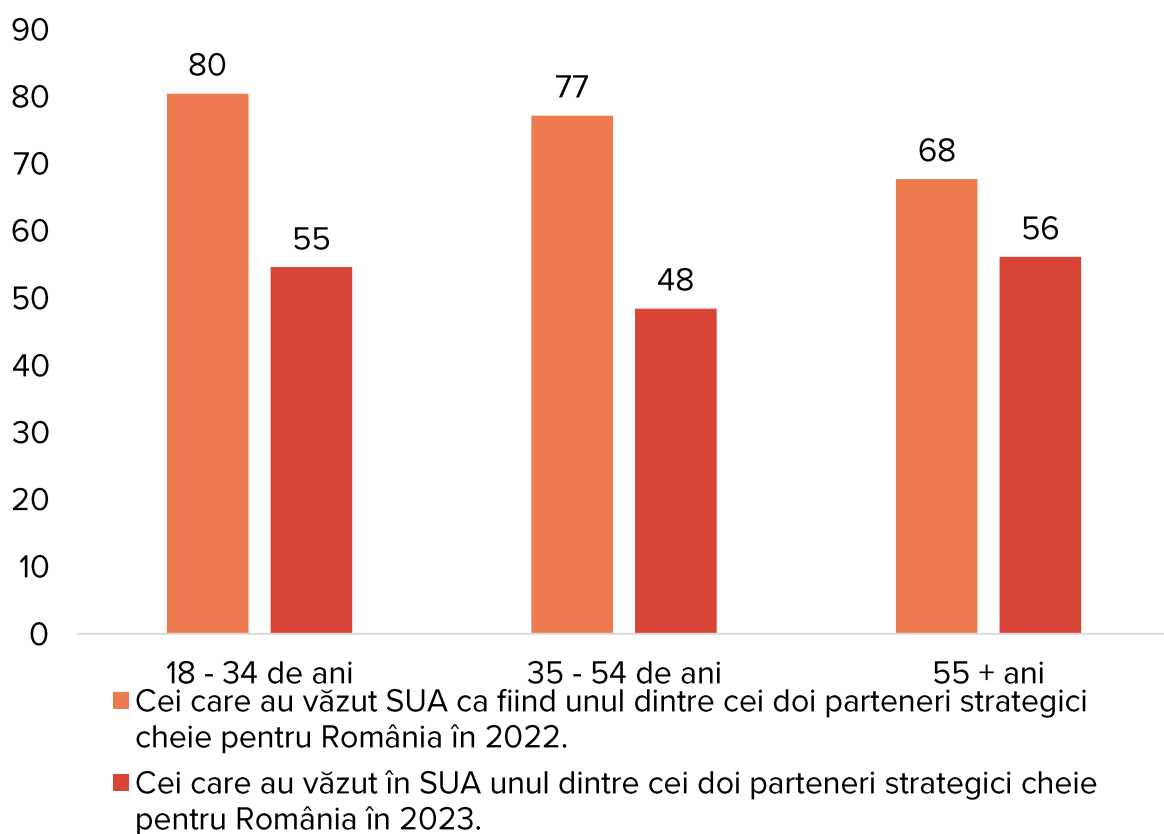

Mai puțină afinitate față de Statele Unite

Proporția respondenților români care consideră SUA ca fiind unul dintre cei doi principali parteneri strategici ai țării a scăzut de la 75% la 53% - o scădere de 22 de puncte procentuale. Datorită acestei scăderi semnificative, rezultatele sunt vizibile în toate grupurile sociale.

În ceea ce privește grupele de vârstă, scăderea celor care văd SUA ca pe un partener strategic principal pentru România a fost de 25 de puncte procentuale în rândul celor cu vârste cuprinse între 18 și 34 de ani, de 29 în rândul celor cu vârste cuprinse între 35 și 54 de ani și cea mai mică, de 12 puncte procentuale, în rândul românilor cu vârste de peste 55 de ani. Prin urmare, românii cu vârsta de peste 55 de ani sunt acum la fel de predispuși să considere SUA un partener strategic cheie ca și cei din grupa de vârstă mai tânără.

Opinii despre parteneriatul României cu SUA, pe grupe de vârstă

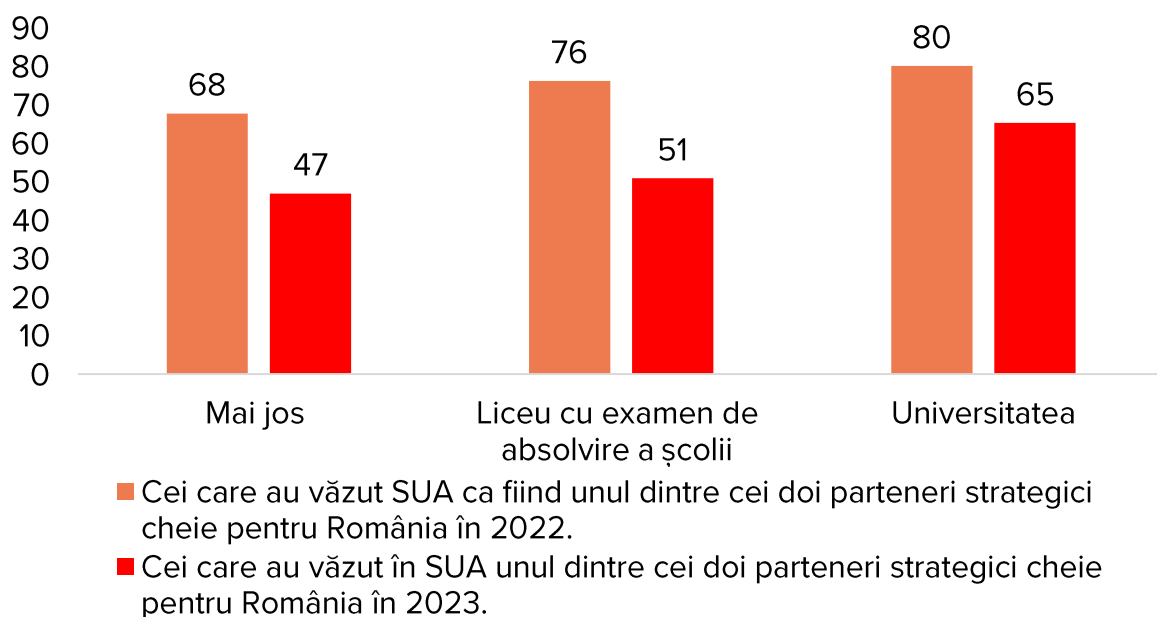

Mai puțină afinitate față de Statele Unite

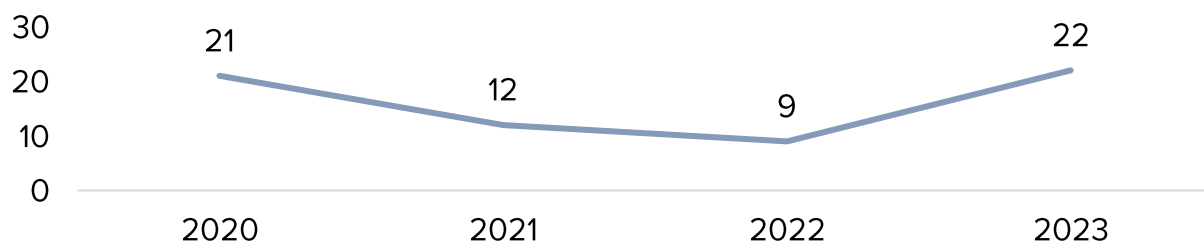
În ceea ce privește scăderea în funcție de nivelul de educație, cei cu studii medii au fost cei mai predispuși să se îndepărteze de SUA între 2022 și 2023: de la 76% în 2021 la 51% în 2023.

Opinii despre parteneriatul României cu SUA în funcție de educație

După cum s-a menționat în capitolul introductiv, îndepărtarea de SUA nu înseamnă că respondenții români s-au îndreptat spre Est - doar 3% dintre ei consideră Rusia ca fiind un partener strategic, iar 4% au spus același lucru despre China. Cu toate acestea, a fost identificată o creștere a numărului de români care nu au știut să răspundă la întrebarea privind partenerii strategici.

Cei care nu au răspuns la întrebarea despre partenerii strategici

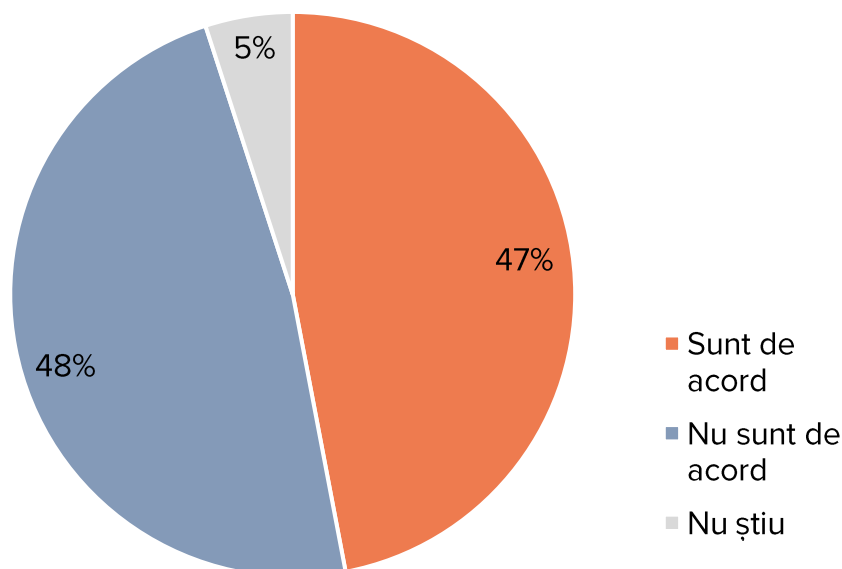

Mai puțină afinitate față de Statele Unite

Respondenții români au fost întrebați în mod special despre parteneriatul SUA-România. Patruzeci și șapte la sută au fost de acord cu faptul că "parteneriatul strategic cu SUA nu aduce beneficii României, ci doar a transformat România într-un importator de arme și echipamente militare", în timp ce 48% nu au fost de acord. Acest lucru indică faptul că respondenții români nu sunt pe deplin lămuriți cu privire la beneficiile pe care parteneriatul cu Washingtonul le aduce țării lor. Acest fapt poate fi exploatat pentru a îndepărta alți respondenți români de Statele Unite. Un alt factor major care afectează încrederea în Occident, în general, este faptul că României, după cum s-a menționat mai sus, i s-a refuzat intrarea în Schengen, iar țara încă nu a devenit parte a programului american de scutire de vize, în ciuda anilor de negocieri.⁶ Datele arată că societatea românească este divizată în această privință în toate straturile; niciun grup social nu se evidențiază ca fiind substanțial mai vulnerabil decât altele.

Parteneriatul strategic cu SUA nu avantajează România,
ci doar o transformă în importator de arme și
echipamente militare

[6] <https://www.romania-insider.com/romania-significant-progress-visa-waiver-us-official-2023>

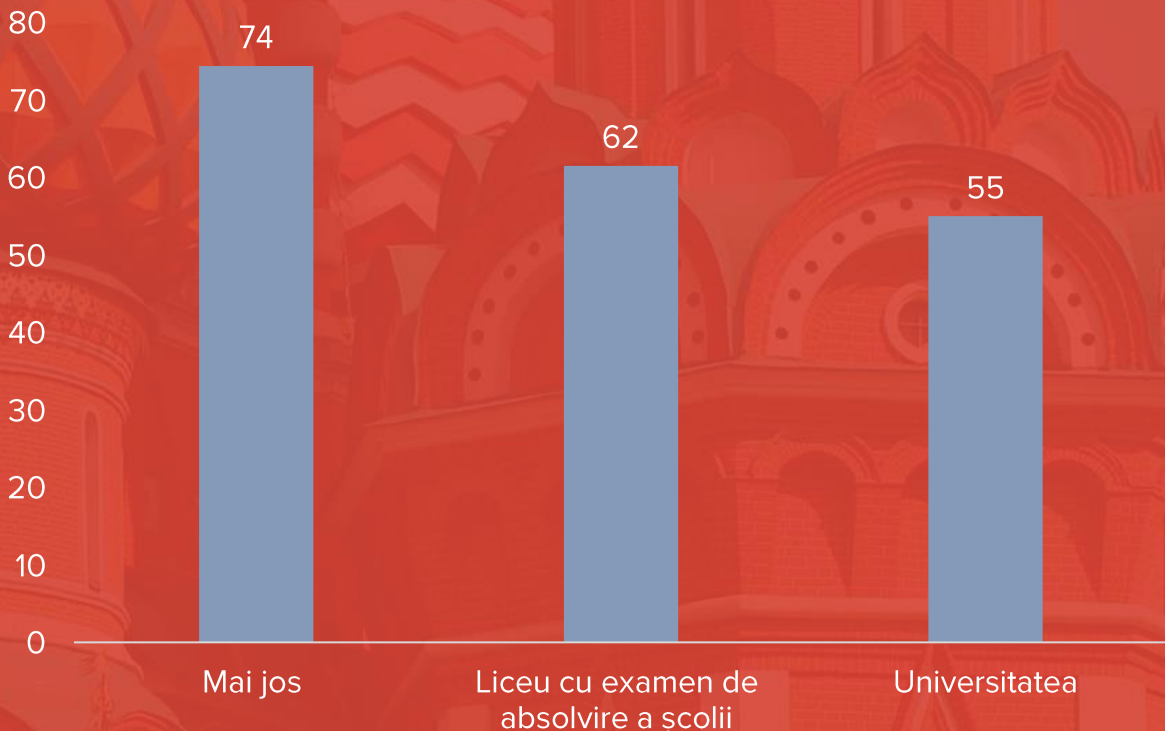

Rusia este văzută ca o amenințare

64% dintre respondenții români consideră Rusia ca fiind o amenințare, un număr peste media celor 8 țări. Totuși, din nou, răspunsurile diferă substanțial în funcție de grupele de vârstă: 56% dintre cei cu vârste cuprinse între 35 și 54 de ani cred acest lucru, față de 74% dintre cetățenii cu vârste de peste 55 de ani.

În acest caz, diferențele sunt și mai mari atunci când vine vorba de educație. Poate surprinzător, românii cu studii universitare au fost substanțial mai puțin predispuși să considere Rusia o amenințare pentru țara lor decât cei cu un nivel de educație mai scăzut. Acest lucru ar putea fi explicat prin mai multe motive. Este posibil ca respondenții cu studii universitare să fie mai bine informați cu privire la starea forțelor armate ruse și la eșecul acestora în Ucraina, ceea ce ar putea reduce percepția lor de amenințare. O mai bună înțelegere a NATO și o credință sporită în incapacitatea Rusiei de a intra în război cu NATO ar putea contribui, de asemenea, la acest lucru. În cele din urmă, alte date confirmă faptul că unii dintre românii cu studii universitare sunt mai sensibili la narațiunile pro-Kremlin despre război, care încearcă să prezinte Rusia ca pe un actor pașnic.

Cei care consideră Rusia ca fiind o amenințare, în funcție de nivelul de educație

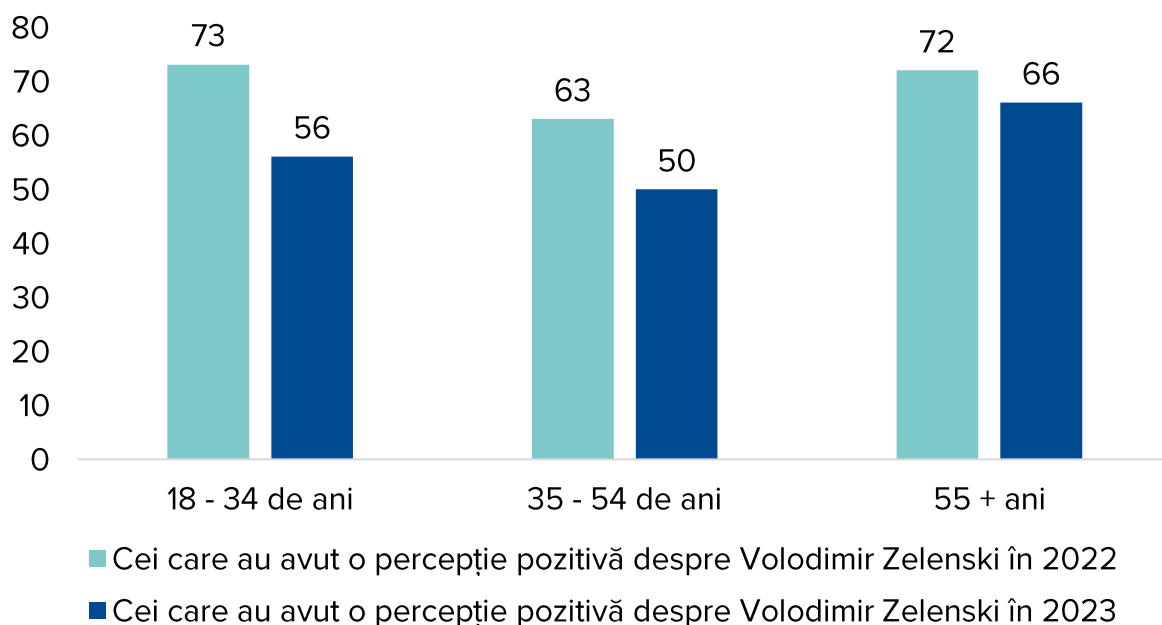

Scădere pentru Zelenski, ratinguri mai bune pentru Biden

România a fost una dintre cele patru țări intervievate în care percepția pozitivă a președintelui ucrainean Volodimir Zelenski a scăzut față de 2022. În cazul României, scăderea a fost de 12 puncte procentuale, trecând de la 69% la 57%. Ratingurile președintelui Zelenski au scăzut în primul rând din cauza unei scăderi foarte substanțiale a percepțiilor pozitive în rândul celor mai tinere categorii de vârstă - o scădere de 15 puncte procentuale. Scăderea a fost aceeași în rândul celor cu studii medii. Rezultatul arată clar că românii tineri sunt cei mai predispuși să se îndepărteze de Ucraina; ei ar putea fi cei mai susceptibili la oboseala războiului.

Percepții pozitive despre Volodimir Zelenski pe grupe de vârstă

În schimb, și în ciuda faptului că respondenții români au fost mai puțin predispuși să considere Statele Unite ca fiind un partener strategic în 2023 decât în anul precedent, ratingul de aprobare al președintelui american Joe Biden s-a îmbunătățit în România, crescând de la 49% în 2022 la 62% un an mai târziu. Potrivit Elenei Calistru de la Funky Citizens, această creștere poate fi atribuită sprijinului puternic al lui Joe Biden pentru Ucraina, indicând regiunii că nu va fi lăsată în urmă în cazul în care ar fi și ea provocată de dușmani externi.⁷

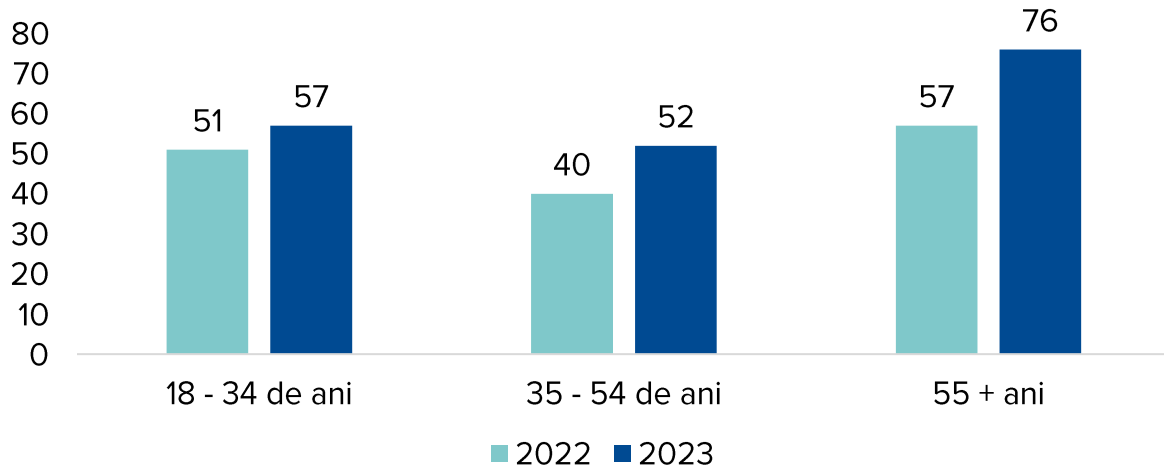
[7] Citatul provine dintr-un interviu realizat în scopul acestui proiect. Pentru mai multe informații, consultați studiul comparativ GLOBSEC Trends 2023, disponibil aici: <https://www.globsec.org/what-we-do/publications/globsec-trends-2023-united-we-still-stand>

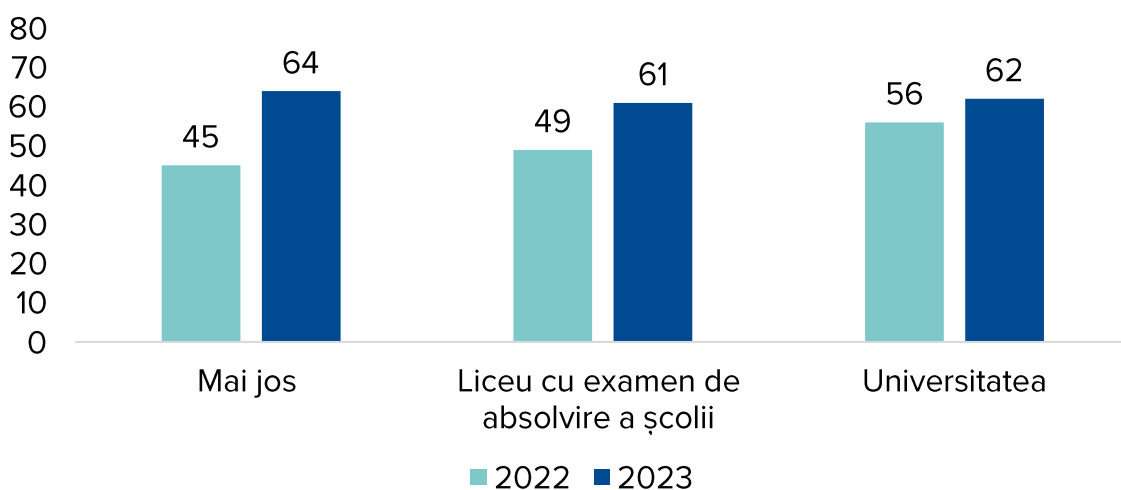
Scădere pentru Zelenski, ratinguri mai bune pentru Biden

În timp ce aprobarea președintelui s-a îmbunătățit în aproape toate grupurile sociale, cei de peste 55 de ani au fost cei mai predispuși să își formeze o opinie mai pozitivă despre președintele Biden; ratingul acestuia s-a îmbunătățit cu 19 puncte procentuale. Nivelul de creștere a fost similar în rândul celor care nu au promovat un examen de absolvire a învățământului secundar.

Cei care îl consideră pozitiv pe președintele Joe Biden,
în funcție de grupa de vârstă

Cei care îl apreciază pozitiv pe președintele Joe Biden
în funcție de educație

O oarecare ezitare cu privire la război

65% la sută dintre români au declarat că identifică în primul rând Rusia ca fiind responsabilă pentru războiul din Ucraina, procent aproape neschimbat față de 2022 și aproape egal cu media celor 8 țări, de 64%. 67% dintre respondenții români au fost de acord că sancțiunile economice împotriva Rusiei funcționează și ar trebui să rămână în vigoare, marcând a treia cea mai mare valoare din întregul eșantion.

Așa cum s-a întâmplat de cele mai multe ori, respondenții de vârstă mijlocie (35-54 de ani) au fost cei mai puțin predispuși să plaseze responsabilitatea principală pe seama Rusiei, cei mai tineri cetățeni aliniindu-se mai mult la atitudinea lor decât la cea a celui mai criticat strat al societății față de Kremlin (55+ de ani).

Ceea ce este mai surprinzător este faptul că românii cu studii universitare s-au dovedit a fi cei mai puțin predispuși să atribuie responsabilitatea primară Rusiei, în timp ce stratul social de obicei cel mai puțin critic față de Kremlin în funcție de educație - cei cu studii medii - au fost cei mai fermi când a venit vorba de această întrebare în special.

Those who find Russia responsible for the war in Ukraine by education

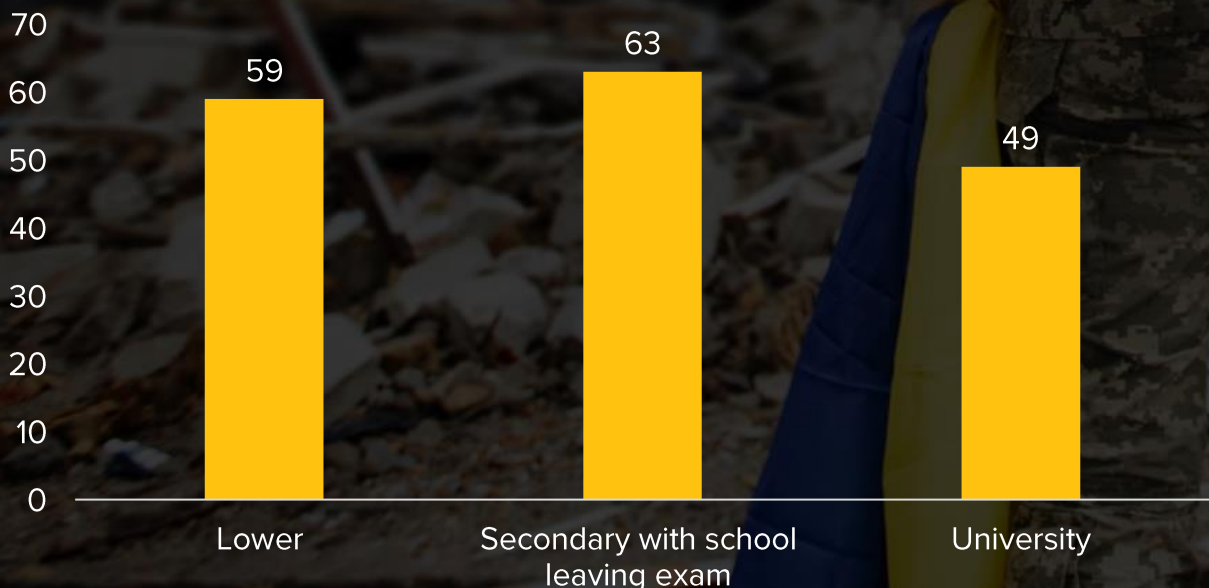
O oarecare ezitare cu privire la război

În timp ce 67% dintre români au fost de acord că sancțiunile economice împotriva Rusiei funcționează și ar trebui să rămână în vigoare, 60% dintre ei au declarat că sancțiunile sunt ineficiente, deoarece nu afectează Rusia. Acest lucru indică faptul că au existat respondenți care au fost de acord cu ambele întrebări, ceea ce arată că există un anumit nivel de confuzie în societatea românească cu privire la această problemă, deși este posibil ca unii dintre românii care au fost de acord cu cea de-a doua afirmație să dorească sancțiuni mai puternice împotriva Rusiei.

În ceea ce privește sancțiunile, tipul de așezare în care locuiesc respondenții a fost cel mai decisiv factor care a influențat opinia populară: 65% dintre alegătorii din mediul urban au declarat că sancțiunile sunt ineficiente, dar numai 54% dintre alegătorii din mediul rural au făcut acest lucru.

Respondenții români au manifestat, de asemenea, confuzie în ceea ce privește întrebările referitoare la livrările de arme către Ucraina: 78% au fost de acord că acestea ajută țara să se apere împotriva Rusiei, dar 59% au afirmat că provoacă Rusia și apropie țara de război. Cifra de 59% se potrivește cu cea din Bulgaria, unde populația este, în general, mult mai favorabilă Kremlinului. Răspunsurile la această ultimă afirmație indică faptul că, deși vârsta este importantă pentru a determina modul în care o persoană vede livrările de arme, nivelul de educație este factorul cel mai important: 63% dintre cei care au studii medii au considerat că livrările de arme aduc România mai aproape de război, dar numai 49% dintre cei cu studii universitare au fost de această părere.

Those who think that providing military equipment and weapons to Ukraine, Romania is provoking Russia and bringing itself closer to war

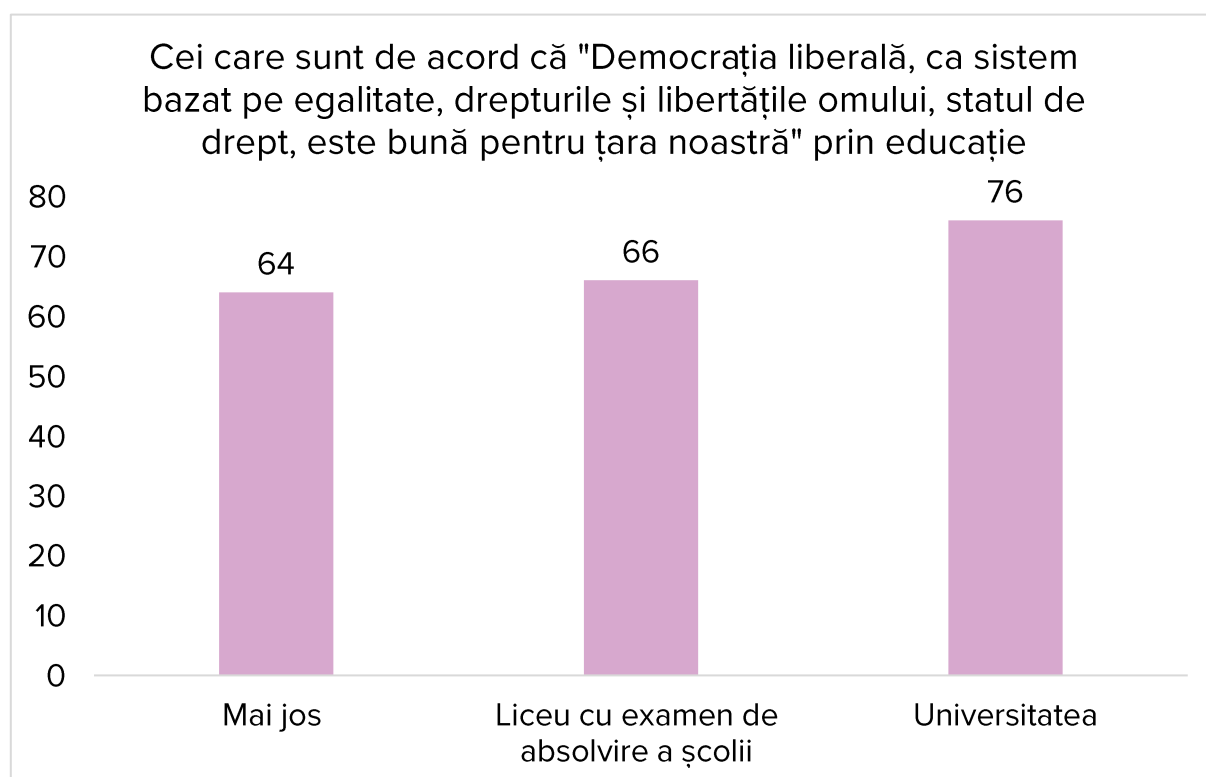

Consens asupra democrației

În eșantionul de 8 țări, 80% dintre respondenți au declarat că sunt de părere că democrația, un sistem bazat pe egalitate, drepturile omului, libertăți și statul de drept, este un lucru bun pentru țara lor. Cu toate acestea, atunci când au fost întrebați despre democrația liberală, doar 61% au aprobat aceeași definiție, marcând o diferență de 19 puncte procentuale. În România, această diferență a fost considerabil mai mică, de 8 puncte procentuale.

În timp ce aprobarea democrației este destul de consistentă în toate grupurile sociale, nivelul de educație joacă un rol semnificativ în cazul democrației liberale. În timp ce doar 64% dintre alegătorii cu un nivel de educație scăzut au fost de acord cu afirmația privind democrația liberală, 76% dintre alegătorii cu studii universitare au fost de acord.

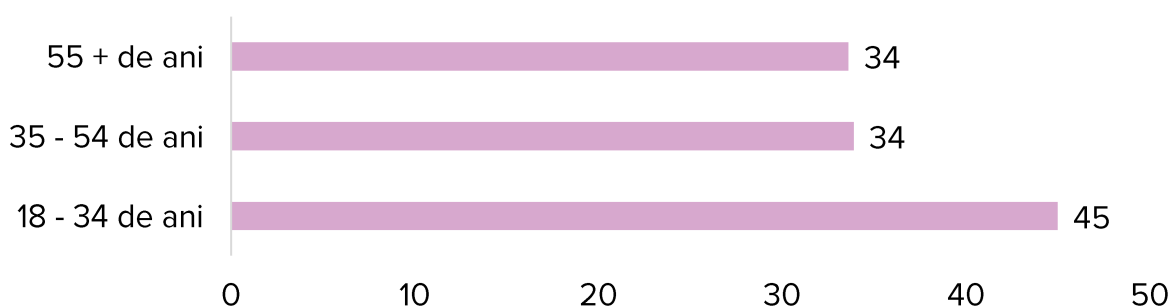

Fără drepturi pentru cei cu care nu suntem de acord?.

Un aspect în care societatea românească nu se aliază la valorile democratice liberale este problema drepturilor persoanelor LGBTI+. De exemplu, doar 37% dintre respondenții români au fost de acord cu faptul că drepturile persoanelor LGBTI+, cum ar fi dreptul la căsătorie, ar trebui garantate, în ciuda faptului că susțin în general o definiție a democrației care include egalitatea și drepturile omului.

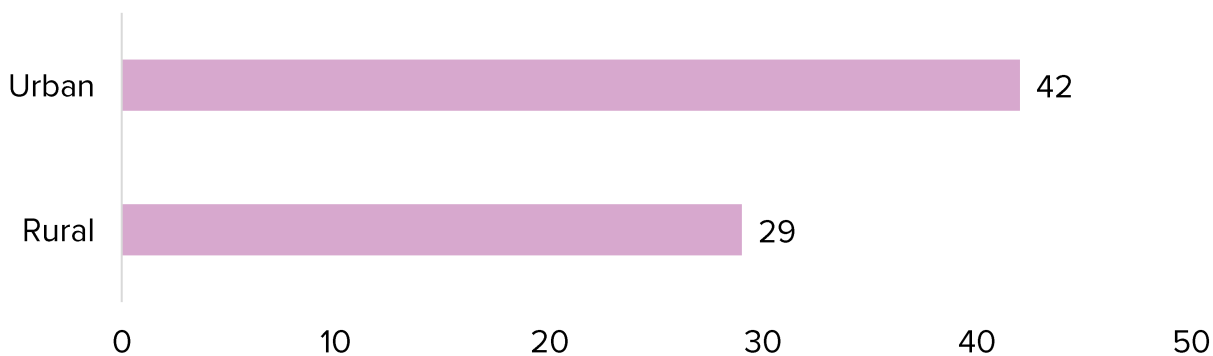
În ceea ce privește acceptarea persoanelor LGBTI+, vârsta este un factor determinant. Spre deosebire de cele mai multe alte cazuri din țară, cei mai tineri români (18-34 de ani) sunt cei care acceptă cel mai mult drepturile persoanelor LGBTI+, în timp ce cetățenii de vârstă mijlocie și cei mai în vârstă au o aversiune similară față de acestea. De asemenea, alegătorii cu studii universitare sunt mai toleranți decât cetățenii cu un nivel de educație mai scăzut.

Cei care sunt de acord că "Drepturile comunității LGBTI (cum ar fi dreptul la căsătorie) ar trebui să fie garantate", pe grupe de vârstă

Chestiunea minorităților sexuale este un alt domeniu în care există o diferență clară între mediul urban și cel rural în România.

Cei care sunt de acord că "Drepturile comunității LGBTI (cum ar fi dreptul la căsătorie) ar trebui să fie garantate", în funcție de tipul de așezare

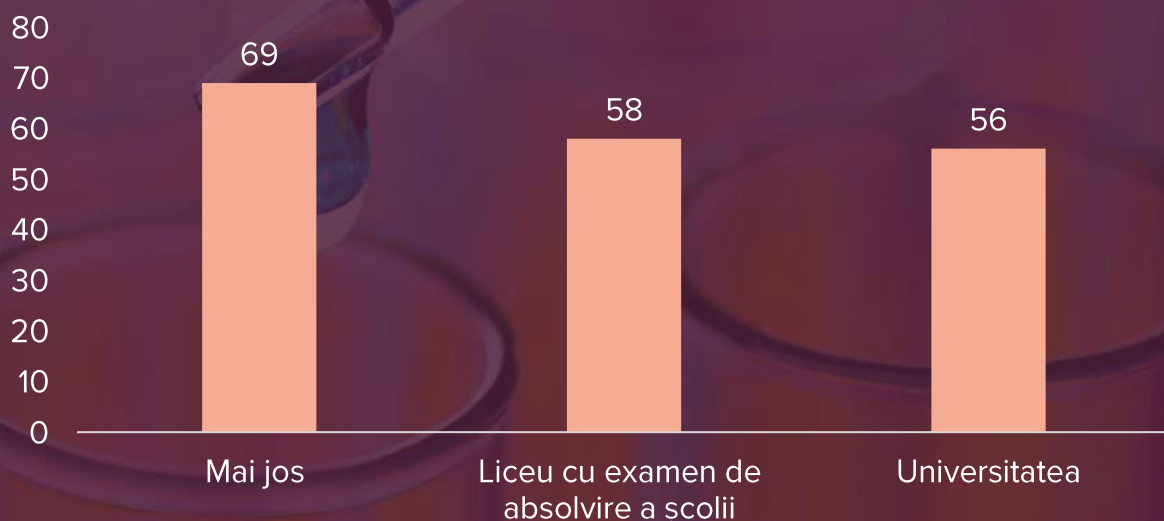

Îngrijorări majore în legătură cu sănătatea

România s-a dovedit a fi una dintre țările cele mai sensibile la relatările de dezinformare legate de sănătate. Șaizeci și unu la sută dintre români au fost de acord cu afirmația "Companiile farmaceutice ascund tratamente reale și eficiente pentru boli (de exemplu, COVID-19, cancer) deoarece sunt conduse de profituri" - a doua cea mai mare valoare după Bulgaria. Datele arată că aceasta este o convingere larg răspândită în întreaga societate românească, deși cei cu un nivel de educație mai scăzut sunt și mai predispuși la ea.

Cei care sunt de acord cu faptul că "Companiile farmaceutice ascund tratamente reale și eficiente pentru boli (de exemplu, COVID-19, cancer) pentru că sunt conduse de profit", în funcție de educație

Și mai îngrijorător este faptul că respondenții români au fost cei mai predispuși să fie de acord cu faptul că "vaccinarea cu COVID-19 crește șansele de deces prematur." Acest lucru nu numai că depășește media de 33% pentru întregul eșantion, dar face ca România să fie singura țară în care majoritatea absolută are această convingere. Încă o dată, nivelul de educație atins este principalul factor determinant al opiniilor pe această temă.

Consecințele credinței în dezinformarea legată de sănătate

Susceptibilitatea puternică la dezinformarea în domeniul sănătății ar putea, în primul rând, să îngreuneze în viitor reacția României la crizele de sănătate, mai ales dacă acestea pot fi combătute doar prin vaccinare.

În plus, acest lucru ar putea explica de ce o parte semnificativă a românilor s-a îndepărtat de Occident și de propriile instituții publice în timpul pandemiei. De exemplu, în anii pandemiei, sprijinul românilor pentru aderarea la UE a scăzut de la 90% la 75%. În aceeași perioadă, încrederea în forțele armate s-a prăbușit de la 78% la 61%, probabil ca urmare a modului în care autoritățile au gestionat pandemia - potrivit Elenei Calistru de la Funky Citizens.⁸ Încrederea în guvern a primit un impuls după 2020, probabil datorită alegerii unui nou cabinet în decembrie 2020, dar a scăzut rapid în următoarele 12 luni.

Sfârșitul pandemiei, în schimb, a dus la o creștere a sprijinului pentru aderarea la UE, la o creștere a încrederii în instituțiile publice, precum și a încrederii în mass-media mainstream standard. Această evoluție a făcut ca România să fie singura țară în care încrederea în guvern a crescut între 2022 și 2023.

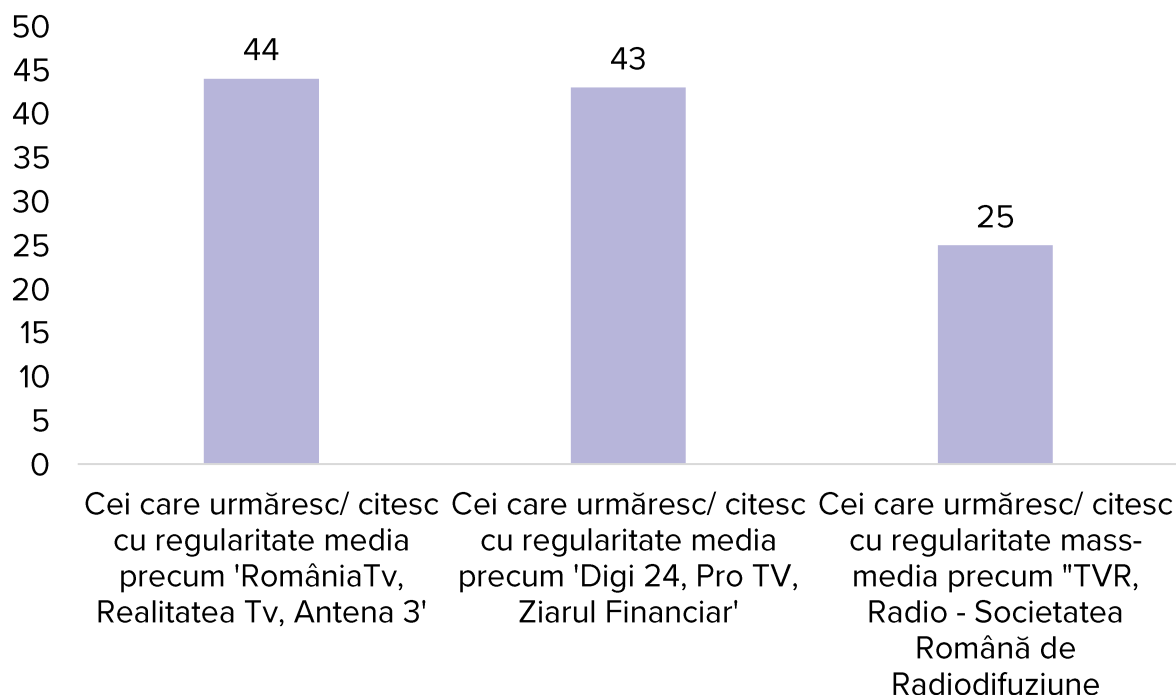
[8] Citatul provine dintr-un interviu realizat în scopul acestui proiect. Pentru mai multe informații, consultați studiul comparativ GLOBSEC Trends 2023, disponibil aici: <https://www.globsec.org/what-we-do/publications/globsec-trends-2023-united-we-still-stand>

Obiceiuri de consum media

Respondenții români au fost întrebați cu privire la tipul de mass-media pe care le consumă în mod regulat. Trei grupuri de mijloace de informare au fost urmărite/citite în mod regulat de cel puțin 25% dintre români. Două grupuri de surse (grupul 1, format din România TV, Realitatea TV și Antena 3; și grupul 2, care cuprinde Digi 24, Pro TV și Ziarul Financiar) au fost urmărite cu regularitate de aproape aceeași proporție de persoane. Acestea pot fi considerate voci importante în societatea românească. Al treilea grup de media substanțial influent este reprezentat de canalele publice (de exemplu, TVR, denumit în continuare grupul 3). Pe baza datelor, în general, opiniile afișate de adepții obișnuiți ai acestor trei grupuri nu diferă substanțial între ele în ceea ce privește Ucraina, Rusia și Occidentul, și sunt adesea ceva mai aliniate cu opiniile critice față de Kremlin sau pro-Occident decât adepții majorității celorlalte grupuri media.

Obiceiuri de consum media în România

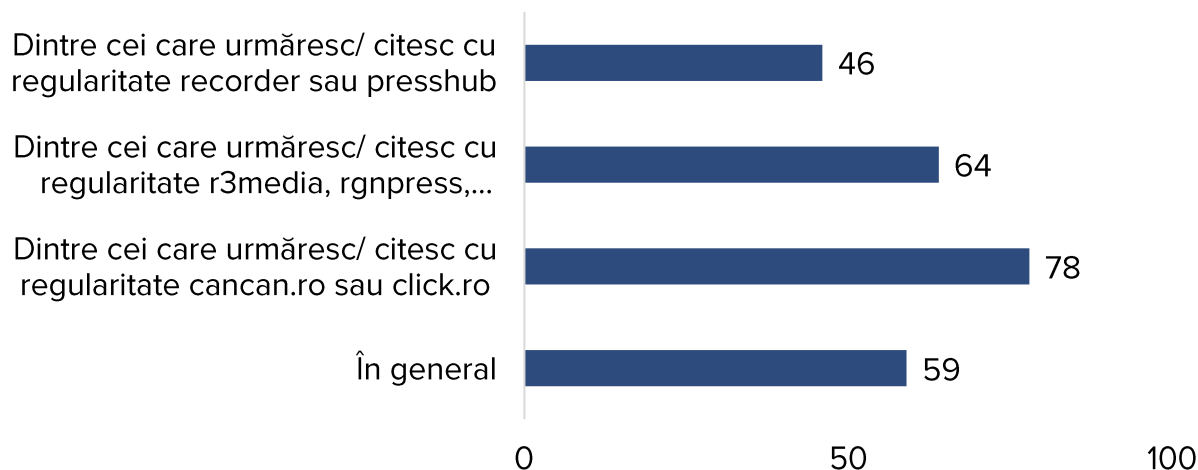

Adepții obișnuiți ai tabloidelor (de exemplu, cancan.ro), extremiste (de exemplu, r3media) sau independente (de exemplu, recorder.ro) gândesc mult diferit despre lume, deși adepții lor obișnuiți reprezintă doar o mică parte din eșantion. Adepții de bază ai primelor două sunt mai predispuși să adopte poziții pro-rusești, de exemplu, în ceea ce privește livrările de arme către Ucraina, în timp ce cei ai celor din urmă sunt mai rezistenți în această privință.

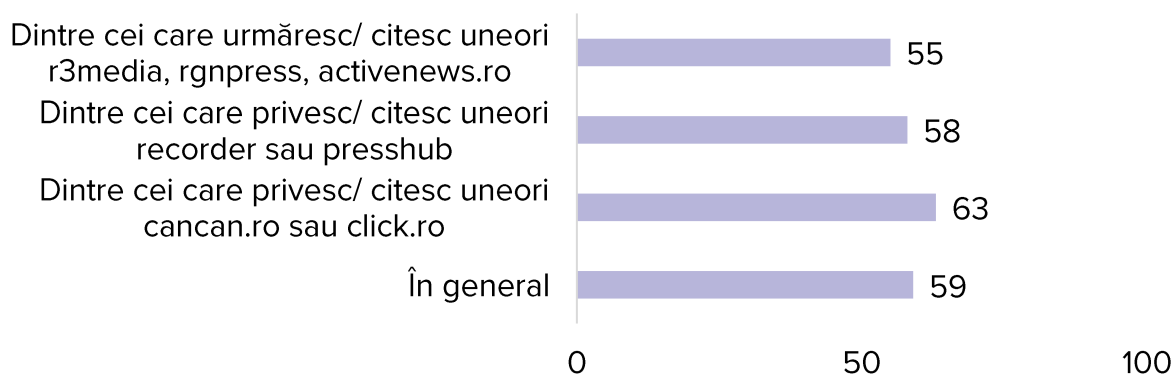
Obiceiuri de consum media

Cei care sunt de acord că "Prin furnizarea de echipamente militare și arme Ucrainei, [țara noastră] provoacă Rusia și se apropie de război" printre adepții obișnuiți

În grupul mult mai mare al celor care urmăresc uneori tabloidele (de exemplu, cancan.ro, 26%), presa extremistă (de exemplu, r3media, 16%) sau independentă (de exemplu, recorder, 17%), cititorii de tabloide rămân cei mai predispuși să spună că furnizarea de echipament militar Ucrainei riscă să provoace un război cu Ucraina. Cu toate acestea, adepții ocazionali ai presei extremiste sau ai presei independente sunt ambii mai puțin predispuși decât media să se alinieze la această opinie.

Cei care sunt de acord că "Prin furnizarea de echipamente militare și arme Ucrainei, [țara noastră] provoacă Rusia și se apropie de război" printre adepții ocazionali

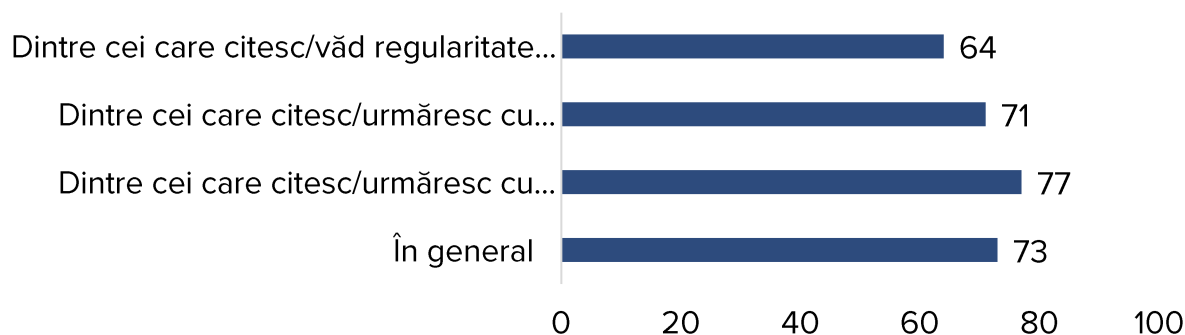

Obiceiuri de consum media

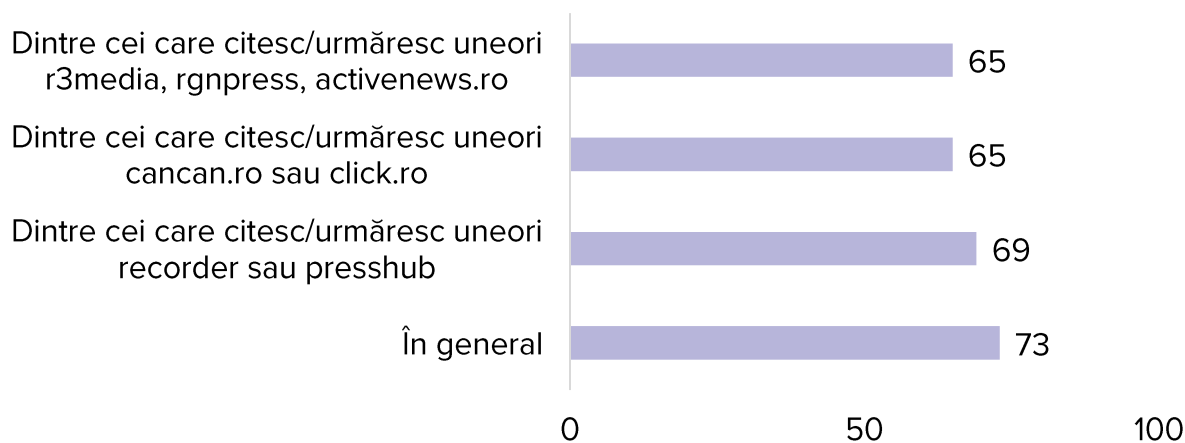
Consumul de media influențează, de asemenea, opiniile asupra problemelor legate de sistemul instituțional occidental. În general, 73% dintre respondenții români au fost de acord cu faptul că apartenența țării lor la NATO face mai puțin probabil ca o națiune străină să atace țara. Această proporție a fost chiar mai mare, de 77%, în rândul celor care urmăresc cu regularitate mass-media extremiste (de exemplu, r3media), în timp ce cei care urmăresc cu regularitate tabloidele (de exemplu, cancan.ro) au fost substanțial mai puțin probabil să fie de acord cu afirmația.

Cei care sunt de acord că "Apartenența țării mele la NATO face mai puțin probabil ca o națiune străină să ne atace" în rândul adeptilor obișnuiți

Situația este doar puțin diferită în rândul celor care urmăresc ocazional aceste grupuri de media. Toate cele trei grupuri se situează sub medie, în special cei care urmăresc ocazional tabloidele (de exemplu, cancan.ro) și presa extremistă (de exemplu, r3media).

Cei care sunt de acord că "Apartenența țării mele la NATO face mai puțin probabil ca o națiune străină să ne atace" printre adeptii ocazionali

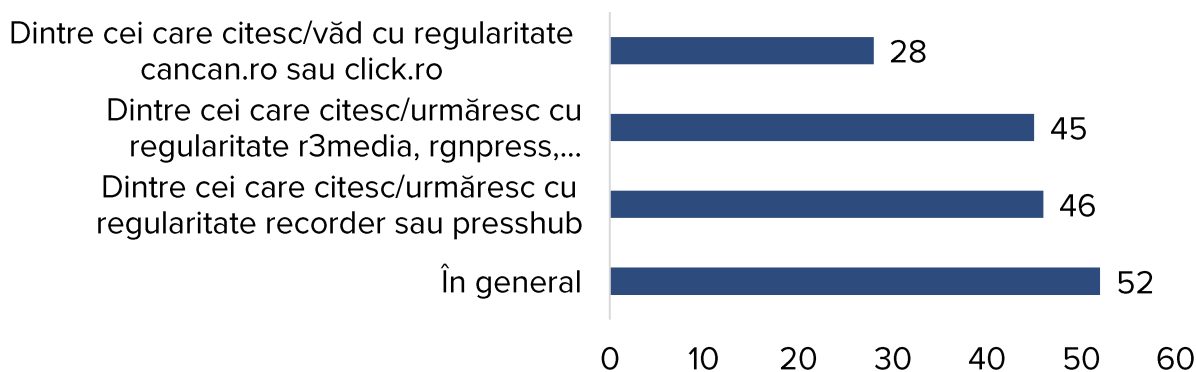

Obiceiuri de consum media

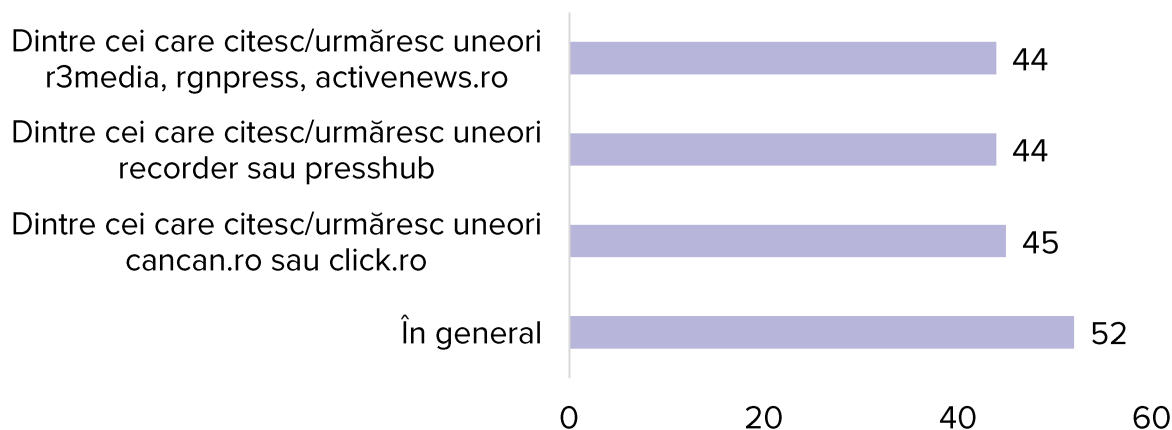
Situația este în mare măsură similară în cazul UE. În eșantionul total, 52% dintre respondenții români au fost de acord că "Datorită apartenenței la UE, România are un cuvânt mai important de spus în afacerile lumii". Această proporție este mai mică în rândul adepților obișnuiți ai presei independente (de exemplu, recorder), a celor extremiste (de exemplu, r3media), dar mai ales a celor din tabloide (de exemplu, cancan.ro).

Cei care sunt de acord cu faptul că "Datorită apartenenței la UE, România are un cuvânt mai important de spus în afacerile lumii" printre adepții obișnuiți

În rândul adepților ocazionali, toate cele trei grupuri se aliniază în mod similar. Aceștia sunt puțin mai puțin predispuși să fie de acord cu afirmația referitoare la UE decât românul mediu.

Cei care sunt de acord cu faptul că "Datorită apartenenței la UE, România are un cuvânt mai important de spus în afacerile lumii" printre adepții ocazionali

CONCLUZII

Societatea românească, în general, este ferm ancorată în organizațiile occidentale, apreciind foarte mult apartenența țării la UE și NATO. Cu toate acestea, românii sunt foarte vulnerabili la anumite narațiuni înșelătoare despre aceste organizații, în special despre Uniunea Europeană. Aceste convingeri pot fi exploatare atât de actorii populiști străini, cât și de cei naționali, în interes propriu.

În ceea ce privește războiul din Ucraina, respondenții români sunt adesea poziționați între societățile cele mai critice față de Kremlin și cele mai pro-Kremlin, dar aproximativ două treimi din societatea românească sprijină Ucraina în mod destul de constant. Indiferent de acest lucru, narațiunile înșelătoare (de exemplu, despre sancțiuni sau livrări de arme către Ucraina) ar putea, de asemenea, să creeze confuzie pentru unii respondenți, prezentând o vulnerabilitate.

Unde societatea românească este cu siguranță vulnerabilă este alinierea la valorile democratice, în special în cazul persoanelor LGBTI+ - chiar dacă, din punct de vedere conceptual, marea majoritate a respondenților români au fost de acord că egalitatea, drepturile omului, libertățile și statul de drept sunt bune pentru țara lor.

Un alt domeniu de vulnerabilitate este cel al sănătății: Românii sunt extrem de sensibili la dezinformarea legată de sănătate, iar pandemia a zdruncinat de fapt convingerea unui strat semnificativ de români în Occident și în instituțiile publice ale acestora.

Studiul GLOBSEC Trends 2023 arată că statele care s-au eliberat de sub dominația sovietică odată cu căderea Cortinei de Fier pot fi împărțite în mai multe categorii. România, Polonia și Cehia constituie unul dintre aceste grupuri, unde influența deschisă a Kremlinului nu funcționează din cauza animozității istorice dintre aceste țări și Kremlin, permițând sentimentelor pro-occidentale să se cimenteze în straturi mari ale populației locale. Astfel, în acest grup, Kremlinul poate exploata în principal opiniile negative privind valorile democratice și decalajele societale pentru a deteriora legătura dintre cele trei țări menționate mai sus și organizațiile occidentale și pentru a crea confuzie cu privire la obiectivele geopolitice occidentale. În schimb, societățile slovacă și bulgară tind să privească Rusia în mod favorabil datorită legăturilor culturale. Astfel, Kremlinul poate folosi o strategie diferită în acest din urmă grup, concentrându-se parțial pe panslavism și pe narațiuni mai pozitive despre legăturile istorice dintre Moscova, pe de o parte, și Bratislava sau Sofia, pe de altă parte.

În consecință, principala amenințare pentru România nu este faptul că Kremlinul poate prezenta Rusia ca o alternativă bună la Occident. Principala provocare este că eforturile de influențare malignă ale Rusiei, împreună cu potențiali susținători locali, pot evidenția "neutralitatea" românească drept cea mai "dezirabilă" opțiune - chiar dacă astăzi pare o sarcină imposibilă. Eforturile de comunicare strategică ale actorilor români ar trebui, prin urmare, să se concentreze pe promovarea beneficiilor apartenenței la Occident în rândul românului mediu, în special al tinerilor, care s-au dovedit a fi mai sensibili la influența malignă străină.

Credite

O metodologie detaliată pentru GLOBSEC Trends 2023 este disponibilă în studiul comparativ al proiectului, disponibil pe site-ul web al GLOBSEC. Studiul poate fi găsit la acest link: <https://www.globsec.org/what-we-do/publications/globsec-trends-2023-united-we-still-stand>

Sondajul din România a fost realizat de ISRA Center Marketing. Eșantionul a fost de 1 000 de persoane, iar institutul de sondare a folosit interviuri telefonice asistate de calculator (CATI). Sondajul, realizat în martie 2023, a fost - ca în toate țările - reprezentativ pentru România în ceea ce privește sexul, vârsta, locul de reședință și mărimea așezării.

Acest raport face parte din seria GLOBSEC Trends, o publicație anuală care examinează tendințele în ceea ce privește atitudinile publice din țările ECE.

Suntem recunoscători tuturor donatorilor care au sprijinit acest proiect.

Co-funded by
the European Union

Bulgarian-Romanian
Observatory of
Digital Media

Punctele de vedere și opiniile exprimate sunt însă numai ale autorului și nu reflectă în mod necesar cele ale Uniunii Europene, EACEA, HADEA sau NED. Nici Uniunea Europeană, nici autoritatea finanțatoare sau NED nu pot fi considerate responsabile pentru acestea.

© GLOBSEC, Octombrie 2023

<https://www.globsec.org/>

myHive Vajnorská 100/B,
831 04 Bratislava Republica Slovaca
+421 2 321 378 00
info@globsec.org